

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (akkuasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (akkuasetus) (U 7/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Jyrki Alkio, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Jouni Nissinen, ympäristöministeriö
- Public Affairs Manager Janne Koivisto, Fortum Oyj
- tutkija Anu Kultalahti, Finnwatch ry
- toiminnanjohtaja Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry
- erityisasiantuntija Jari Natunen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Brysselin-toimiston johtaja Kimmo Järvinen, Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- tenure track -professori Heikki Liimatainen, Tampereen yliopisto
- Luontopaneeli
- professori Ulla Lassi
- apulaisprofessori Olli Pyyhtinen
- Kemianteollisuus ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 10. joulukuuta 2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi akuista ja käytetyistä akuista, direktiivin 2006/66/EY kumoamisesta ja asetuksen (EU) N:o 2019/1020 muuttamisesta (COM(2020)798 final).

Ehdotuksella on kolme keskeistä ja toisiinsa kytkeytyvää tavoitetta. Sillä pyritään ensinnäkin vahvistamaan sisämarkkinoiden toimintaa varmistamalla talouden toimijoille tasapuoliset toimintaedellytykset ja yhteiset säännöt akkujen (ehdotuksessa käytetty akun määritelmä pitää asiallisesti ottaen sisällään myös paristot, vaikka niihin ei ehdotuksessa nimenomaisesti viitata) elinkaaren kaikissa vaiheissa. Toiseksi ehdotuksella pyritään kiertotalouden edistämiseen, jotta voidaan lieventää raaka-aineiden saatavuuteen liittyvää riskiä sekä tukea akkujen kierrätysmarkkinoiden ja akuista saatavien uusioraaka-aineiden markkinoiden kehittymistä. Kolmanneksi ehdotuksella pyritään ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten vähentämiseen akkujen elinkaaren kaikissa vaiheissa.

Ehdotuksen tarkoituksena on nykyaikaistaa akkuihin sovellettavaa EU:n lainsäädäntökehystä. Voimassa oleva paristo- ja akkudirektiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/66/EY paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista ja direktiivin 91/157/ETY kumoamisesta) kattaa vain akkujen elinkaaren loppuvaiheen. Tällä hetkellä ei sen sijaan ole EU-tason säännöksiä muista akkujen tuotantoon ja käyttöön liittyvistä näkökohdista. Ehdotetulla asetuksella otettaisiin huomioon akkujen koko elinkaari. Ehdotus olisi myös kaikilta osin muun EU:n ympäristö- ja jätelainsäädännön mukainen ja sitä täydentävä.

Ehdotuksen keskeisimmät toimenpiteet ovat:

- akkujen luokittelun ja määrittelyn täsmentäminen,
- teollisuus- ja sähköajoneuvoakkujen uusiokäytön edistäminen,
- irtoakkujen keräysasteen nostaminen,
- uusi autonakkuja ja teollisuusakkuja koskeva raportointijärjestelmä,
- eri akkutyypin kierrätystehokkuutta ja materiaalien talteenottoa koskevat vaatimukset,
- teollisuus- ja sähköajoneuvoakkujen hiilijalanjäljen ilmoittamista, luokitusta ja enimmäisarvoja koskevat vaatimukset,
- ei-ladattavien irtoakkujen sekä ladattavien teollisuusakkujen ja sähköajoneuvoakkujen suorituskykyä ja kestoja koskevat vaatimukset,
- teollisuus-, sähköajoneuvo- ja autonakkujen kierrätetyn sisällön lisääminen,
- laajennettua tuottajavastuuta koskevien velvoitteiden täsmentäminen,
- irtoakkujen irrotettavuutta ja vaihdettavuutta koskevat velvoitteet,
- luotettavien akkuja koskevien tietojen antaminen ja
- pakolliset hankintaketjun selvityspeiraatteet (due diligence-periaatteet) teollisuus- ja sähköajoneuvoakkujen raaka-aineille.

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2021 vp

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää asetusehdotusta yleisesti ottaen hyvänä ja kannatettavana. Ehdotus muodostaa kokonaisuuden, jolla edistetään kunnianhimoisesti kestävä eurooppalaista akkuteollisuutta koko arvoketjussa ja turvataan samalla ympäristön- ja terveydensuojelun korkea taso. Ehdotuksella luodaan ennakoitava sääntely-ympäristö akkujen koko elinkaaren ajalle. Korkean ympäristönsuojelun tason tarjoava harmonisoitu sääntely edistää myös suomalaisen akkuteollisuuden kilpailuasemaa EU:ssa. Jatkovalmistelussa olisi hyvä kiinnittää erityistä huomiota akkujen kestävyteen ja ympäristövaikutuksiin sekä EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteutumiseen. Samoin olisi hyvä luoda mekanismeja, joilla varmistetaan vastuullisen eurooppalaisen raaka-ainetuotannon ja jalostuksen kilpailuetu.

Valtioneuvosto kannattaa asetuksessa ehdotettua akkujen luokittelua irto-, sähköajoneuvo-, teollisuus- ja autonakkuihin. Tämä selkiyttäisi nykyistä tilannetta ja vastaisi akkujen teknologisessa kehityksessä tapahtuneita muutoksia. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että myös uusilla luokitusperusteilla saattaa nousta esiin akkujen luokitusta koskevia rajanvetotilanteita (esimerkiksi sähköajoneuvoakut), minkä vuoksi luokituksesta ja sen perusteista olisi hyvä saada riittävästi esimerkkejä (esimerkiksi EU:n yhteinen tietokanta tai päivittyvä listaus eri luokkiin kuuluvista akkutyypeistä). Tämä on erityisen tärkeää sen vuoksi, että akkujen oikea luokitus on luotettavien ja vertailukelpoisten tilastojen pohjana sekä akuille asetettavien keräys- ja muiden tavoitteiden perustana.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota asetusehdotuksessa olevien määritelmien (2 artikla) keskinäisiin suhteisiin sekä niiden suhteeseen unionin muussa lainsäädännössä käytettyihin määritelmiin. Erityisesti akkujen uusiokäyttöön liittyvät määritelmät kaipaavat täsmentämistä, jotta olisi selvää, miltä osin kyse on jätteenkäsittelytoiminnasta ja miltä osin tuotteiden uudelleenkäytöstä. Käytettyjen määritelmien olisi myös hyvä olla yksiselitteisiä ja johdonmukaisia sekä mahdollisimman pitkälle yhteneviä ja ristiriidattomia muun EU:n lainsäädännön kanssa, jotta vältetään erilaisista merkityssisällöistä mahdollisesti aiheutuvat tulkintaepäselvyydet.

Valtioneuvosto pitää yleisesti ottaen kannatettavana teollisuus-, sähköajoneuvo- ja autonakuille ehdotettuja vaatimuksia kierrätetyn sisällön vähimmäisosuuksista (8 artikla) sekä akkujen kierrätyksen kehittämistä. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota akkuteknologioiden kehittämiseen ja akkujen mahdolliseen materiaalikoostumuksen muuttumiseen, joiden vuoksi voi olla hankalaa ennakoita, minkä materiaalien kierrätys on mahdollista ja missä ilmenee ongelmia kierrätysraaka-aineiden saatavuudessa. Pulaa raaka-aineista voi tulla myös, jos akkujen elinkaarta jatketaan ja niitä siirtyy suuressa määrin uusiokäyttöön.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota lisäksi siihen, ettei ole olemassa keinoja akkujen kierrätetyn materiaaliosuuden luotettavaksi todentamiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että tarkastelu kannattaisi keskittää materiaaleihin, jotka ovat ympäristö- tai taloudellisesta näkökulmasta sekä materiaalien saatavuuden turvaamisen kannalta keskeisiä.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että asetusehdotuksen akkujen turvallisuutta koskevat vaatimukset ulotettaisiin laajemmin koskemaan eri tyyppisiä akkuja. Ehdotuksessa nimenomaisia turvallisuusvaatimuksia on asetettu kiinteille akkusähkövarastoille (12 artikla). Vastaavanlaisia vaa-

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2021 vp

timuksia voisi kuitenkin asettaa myös muille akuille ja turvallisuuskohdat voisi ottaa kattavasti huomioon akkujen elinkaaren kaikissa vaiheissa, käytettyjen akkujen vastaanoton ja kuljetusten järjestäminen mukaan lukien.

Valtioneuvosto kannattaa akuille ehdotettuja merkintävaatimuksia (13 artikla), mutta katsoo, että pakollisten merkintävaatimusten olisi hyvä sisältää myös tiedot akkujen painosta sekä kemiallisesta koostumuksesta kennotasolla. Tämä olisi tarpeen, sillä markkinoille saatettavia tuotteita raportoivilla tahoilla ei ole aina käytössään esimerkiksi laitteiden sisältämien akkujen yksikkökohtaista painotietoa. Tieto akun painosta helpottaisi myös käytöstä poistettujen akkujen lajittelutyötä, sillä paino ei ole aina helposti päällepäin pääteltävissä. Lisäksi teollisuus- ja sähköajoneuvoakkujen korjaustoiminnan yhteydessä syntynee tulevaisuudessa uudelleenkennotuksen kautta merkittävä määrä akkujätettä, joka ulkoisilta ominaisuuksiltaan sopii irtoakkujen keräysjärjestelmään, mutta josta ei ole maksettu siihen maksuja.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna asetusehdotuksen tuottajavastuuta koskevia säännöksiä (VII luku), mutta kiinnittää huomiota niiden merkittäviin vaikutuksiin akkujen tuottajavastuun täytäntöönpanossa Suomessa. Merkittäviä vaikutuksia on muun muassa sillä, että teollisuus-, sähköajoneuvo- ja autonakkujen tuottajien tulee jatkossa järjestää kaikkien tällaisten akkujen vastaanotto (49 artikla). Myös jakelijoiden vastaanottovelvoite laajenee kattamaan kaikki akkutyypit (50 artikla), kun se on tähän saakka koskenut vain irtoakkuja.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että riittävien valvontaresurssien ohella tuottajavastuun tehokkaan ja tasapuolisen täytäntöönpanon varmistamiseksi käytössä olisi myös muita keinoja. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi tuottajalle asetettava velvoite osoittaa jakelijalle tuottajavastuuvelvoitteiden täyttäminen taikka jakelijoille ehdotettu velvoite varmistaa ennen akun markkinoille saattamista, että tuottaja on rekisteröitynyt tuottajarekisteriin (42 artikla) sekä vastaavan velvollisuuden asettaminen hankintaviranomaisille- ja yksiköille niiden tehdessä akkuja koskevia hankintoja. Valtioneuvosto kannattaa jäsenvaltioille ehdotettua velvoitetta perustaa tuottajarekisteri (46 artikla), jotta voidaan seurata tuottajien tuottajavastuuvelvoitteiden noudattamista. Valtioneuvosto pitää myös perusteltuna tuottajavastuun ulottamista koskemaan akkujen etämyyntiä, mutta kiinnittää huomiota siihen, että etämyyntiin puuttuminen edellyttää aktiivisen valvonnan ohella uusia kansainvälisen ja EU-tason ratkaisuja ja avauksia.

Valtioneuvosto katsoo, että tuottajavastuuta koskevat ehdotukset tulisi muotoilla riittävän yleisiksi niin, että ne mahdollistavat jäsenvaltioiden jätehuoltojärjestelmien erityispiirteiden huomioon ottamisen. Valtioneuvosto katsoo lisäksi, että muiden jätehuoltotoimijoiden roolit ja vastuut tuottajavastuun täytäntöönpanossa tulisi määritellä selkeästi. Asetusehdotus mahdollistaa sen, että keräyspisteissä vastaanotetut käytetyt akut saa tuottajien ohella luovuttaa muille jätehuoltotoimijoille käsittelyä ja kierrätystä varten (50 ja 52-54 artikla). Tuottajavastuun tehokkaan täytäntöönpanon edellytyksenä on, että tuottajalle taataan mahdollisuus jätehuollon järjestämiseen. Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että tuottajalla säilyisi tämän vuoksi ensisijainen oikeus järjestää käytettyjen akkujen jätehuolto ja että määriteltäisiin selkeästi ne edellytykset, joiden nojalla muut jätehuoltotoimijat voivat osallistua käytettyjen akkujen keräyksen ja muun jätehuollon järjestämiseen.

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2021 vp

Valtioneuvosto katsoo, että akkujen uudelleenkäytön tilastointia tulisi kehittää ja että tilastoinnissa tulisi ottaa huomioon akkujen vienti uudelleenkäyttöön. Sekä käytettyjä autoja että sähkölaitteita viedään muihin maihin uudelleenkäyttäväksi merkittäviä määriä, ja akkujen uudelleenkäyttö tulee jatkossa edelleen kasvamaan. Uudelleenkäytön tilastoinnin kehittäminen on tarpeen, jotta pystytään asettamaan realistiset akkujen keräystavoitteet.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota ehdotettuun komissiolle siirrettävään säädösvaltaan kysymyksissä, jotka koskevat ehdotuksessa asetettujen yksityiskohtaisten tavoitteiden tarkistamista. Jatkovalmistelussa tulisi tarkastella säädösvalan siirtoa erityisesti vaatimuksissa, jotka liittyvät vähimmäiskierrätystavoitteisiin ja niiden laskentamenetelmiin sekä kierrätysprosesseissa talteen otetun materiaalin ja akkujen sisältämän kierrätetyn materiaalin vähimmäisosuuksiin. Vaikka kyse on luonteeltaan teknisistä asioista, niillä on keskeinen merkitys ehdotetun sääntelykokonaisuuden täytäntöönpanossa. Siltä osin kuin säädösvaltaa siirretään komissiolle, ehdotettujen valtuutusten tarkkarajaisuutta on tarkasteltava huolellisesti.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja lähtökohdat

Ehdotuksella on kolme keskeistä tavoitetta: 1. sisämarkkinoiden toiminnan ja tasapuolisten toimintaedellytysten turvaaminen, 2. kiertotalouden edistäminen sekä 3. ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten vähentäminen akkujen elinkaaren eri vaiheissa. Ehdotus vastaisi myös tarpeeseen ajankäytöstä EU:n nykyistä akkuja koskevaa sääntelyä, ja ehdotetulla sääntelyllä kumoittaisiin voimassa oleva, vuodelta 2006 peräisin oleva paristo- ja akkudirektiivi.

Käynnissä oleva sähköistymiskehitys merkitsee akkujen kysynnän voimakasta kasvua. Globaalin akkukysynnän on ennakoitu kasvavan vuoteen 2030 mennessä 14-kertaiseksi. Tämä merkitsee sekä liiketoimintamahdollisuuksia että uusia tuotannollisia ja ympäristöllisiä haasteita. Samalla se korostaa tarvetta varmistaa sääntelyn keinoin alan yhtäläiset kilpailu- ja toimintaedellytykset.

Talousvaliokunta pitää keskeisenä säännellä kiertotalouden edistämiseen sekä sektorin sosiaaliin ja ympäristövaikutuksiin liittyviä kysymyksiä jäsenvaltioiden sijaan ensisijaisesti EU:n tasolla. Tämä tukee koko eurooppalaisen akkujen arvoketjun kehittymistä kestävämmällä tavalla. Samalla on tärkeää luoda mekanismeja, jotka varmistavat vastuullisen eurooppalaisen tuotannon kilpailukykyyn globaaleilla markkinoilla. Yhtäläiset kilpailuedellytykset tulee turvata myös suhteessa EU:n markkinoille kolmansista maista tuotaviin akkuihin. Tältä osin nyt ehdotettu sääntely jää vielä monilta osin avoimeksi.

Talousvaliokunta yhtyy ympäristövaliokunnan lausuntoon ja pitää niin ikään tärkeänä tavoitetta luoda Eurooppaan yhtenäistä toimintaympäristöä, joka kannustaa yrityksiä vastuullisuuteen ja kestävyys. EU:n laajuinen sääntely on hyvä askel kohti kansainvälistä sääntelyä. Laajemmalla sääntelyllä pystytään tehokkaammin vaikuttamaan hiili- ja luontojalanjälkeen sekä ihmisoi-keuskysymyksiin sekä ottamaan nämä huomioon akkutuotannon elinkaaren kaikissa vaiheissa. EU:n laajuinen sääntely helpottaa myös yksittäisten yritysten vastuullisuusprosessien hallintaa.

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2021 vp

Ehdotus aiheuttaa toimialalle myös kustannuksia: suurimpien kustannusten on arvioitu aiheutuvan asetukseen sisältyvistä due diligence -velvoitteista. Näillä pyritään ottamaan huomioon raaka-ainevirtojen kestävyys akkutuotannossa. Toisaalta velvoitteet tuovat kilpailuetua niille maille ja yrityksille, joiden tuotantoketju on läpinäkyvä ja velvoitteiden mukainen. Sääntely aiheuttanee muutostarpeita kansalliseen tuottajavastuujärjestelmään.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kannassa ilmaistuihin sääntelyn yksityiskohtaisuutta ja säädösvallan delegointia koskeviin huolenaiheisiin. Jatkovalmistelussa on keskeistä selvittää, millaisia muutostarpeita nyt ehdotettu sääntely merkitsisi tuottajavastuun täytäntöönpanoon Suomessa. Lisäksi sekä ehdotusten ympäristö- ja kiertotaloustavoitteiden että kilpailuolosuhteiden kannalta olisi keskeistä, että tuottajavastuu kyettäisiin tosiasiallisesti tehokkaalla tavalla ulottamaan myös etämyyntiin EU:n ulkopuolelta.

Akkusektorin ja kiertotalouden mahdollisuudet

Sääntely vaikuttaa merkittävästi akkuklusteriin, jossa on kyse laajasta eurooppalaisesta teollisuuden arvoketjusta. Sääntelyalue on myös Suomelle merkittävä: Suomi on laatinut yhtenä ensimmäisistä maista syksyn 2020 aikana kansallisen akkustrategian. On keskeistä, millä tavoin nyt ehdotettu sopii yhteen strategian kanssa ja voi tukea sen tavoitteiden toteutumista.

Suomen akkustrategian keskeisenä lähtökohtana on vastuullisuuden edistäminen, ja akkuasetuksen tavoitteet tukevat hyvin strategian tavoitteita. Suomen tavoitteena on pyrkiä pienentämään akkuarvoketjun hiilijalanjälkeä ja kasvattaa sen positiivista hiilikädenjälkeä. Asetuksessa esitetyt uusiokäytön edistäminen ja kierrätysasteen nostaminen tukevat kansallisen strategian tavoitetta luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

Kiertotalouden edistäminen akkusektorilla on myös keskeinen mahdollisuus Suomen akkuklusterin kannalta. Talousvaliokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että asetusehdotuksessa on varsin onnistuneesti tunnistettu kierrätysraaka-aineiden markkinoiden merkitys. Kiertotalouden edistäminen akkusektorilla edellyttää sääntelyä, koska neitseellisten raaka-aineiden suhteellisen alhaisen hinnan vuoksi kierrätysraaka-aineiden käytölle ei yksinomaan markkinaehtoisesti ole riittäviä kannusteita. Tältä kannalta akkujen vähimmäiskierrätystavoitteita ja akkujen käsittelyä niiden elinkaaren päättyessä koskeva sääntely on keskeisessä asemassa.

Talousvaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota kierrätetyn materiaalin vähimmäisosuuksien sääntelyn haasteisiin erityisesti akkuteknologian nopean kehityksen valossa. Metallikohtaiset kierrätystavoitteet voivat osoittautua ongelmallisiksi akkujen rakenteen muuttuessa ja metallisällön vähentyessä. Tässä katsannossa lähtökohtana ei tule olla myöskään yhden sektorin sisäinen kierto, vaan metalleille voi olla yhtä lailla käyttöä muilla teollisuuden aloilla. Valiokunta pitää tärkeänä arvioida jatkoneuvotteluissa metallien vähimmäisosuuksia koskevien säännösten toimivuutta ja komissiolle delegoitavan säädösvallan laajuutta.

Sääntely- ja toimintaympäristön kehittämistarpeita

Talousvaliokunta pitää akkuasetusta koskevaa ehdotusta tärkeänä sääntelyinstrumenttina, jolla voidaan vaikuttaa akkuteollisuuden koko arvoketjun toimintaan. Valiokunta kiinnittää kuitenkin

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2021 vp

huomiota siihen, että nyt ehdotetussa sääntelyssä ei ole kyse kattavasta akkuteollisuuteen vaikuttavasta keinovalikoimasta. Asialla on myös laajempia yhtymäkohtia erityisesti ympäristö-, energia-, teollisuus-, innovaatio- ja kauppapolitiikkaan sekä näiden sektorien sääntelyyn.

Ehdotetun sääntelyn lisäksi keskeinen akkuklusterin kiertotaloustavoitteiden toteutumiseen vaikuttava sääntelyalue on esimerkiksi jätelainsäädäntö. Jatkovalmistelussa on tärkeää varmistaa sääntelyn yhteensopivuus mm. EU:n jätteen siirtoasetuksen ja jätedirektiivin kanssa unionista tapahtuvan materiaali- ja energiavirtojen ehkäisemiseksi. Akkujen kierrätyksestä EU:n sisällä voidaan pitää perusteltuna erityisesti kolmansissa maissa tapahtuvan jätteiden käsittelyn kestävyysnäkökohtien todentamisen vaikeuksien vuoksi ja EU:n sisäisten materiaali- ja energiavirtojen riittävyyden kannalta. Arvoketjujen globaalien luonteiden, talouden tehokkuuden ja sääntelyn tavoitteiden toteutumisen kannalta olisi kuitenkin tärkeää, ettei sääntelyn kehittämisessä rajoituta EU:n sisäisiin normeihin vaan pyritään yhtäläisten kilpailuedellytysten ja kestävien globaalien markkinoiden luomiseen. Niin EU-tason sääntelyssä kuin kauppapolitiikan instrumenteissa tulee toisaalta ottaa huomioon myös mahdollinen hiilivuodon riski.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että ehdotuksen keinot vaikuttaa kulutuskäyttäytymiseen ovat välillisiä, eikä ehdotus sisällä konkreettisia keinoja motivoida kuluttajia käyttettyjen akkujen palauttamiseen. Tällä hetkellä esimerkiksi kännyköiden sisältämistä akuista merkittävä osa ei palaudu kierrätykseen. Akkujen vaihdettavuus ja toimivat panttijärjestelmät voivat tarjota kuluttajille kannusteita suunnata kulutuskäyttäytymistään kestävämpään ja kiertotaloutta edistävään suuntaan.

Akkuteollisuudella on keskeinen asema siirryttäessä fossiilisista polttoaineista päästöttömän energian käyttöön. Samalla akkutuotannon arvoketjuihin liittyy sekä ympäristö- että ihmisoi- keusongelmia. Sähköistymiskehityksen myötä akkujen kysyntä kasvaa erittäin nopeasti. Vaikka akkumetallien varannot sinänsä mahdollistavat henkilöautoliikenteen laajan sähköistämisen, tämä merkitsee samalla laajenevaa kaivostoimintaa. Kestävän kulutuksen luomisessa keskeistä ovat materiaali-innovaatiot ja teknologiset ratkaisut, jotka vähentävät tarvetta uusiutumattomien mineraalien louhimiselle. Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kaivostoiminnan sääntelyn ohella tämä korostaa tarvetta edistää akkujen kierrätyksen kehitystä ja niiden koko elin- kaaren vaikutukset kattavaa sääntelyä.

Akkuteknologioiden nopea kehitys merkitsee myös mahdollisuutta vähentää riippuvuutta kriittisistä ja riskialttiista materiaaleista. Sekä EU:n että kansallisella tasolla on tärkeää varautua nopeisiin muutoksiin akkujen raaka-aineissa ja suunnata tutkimus- ja kehityspanoksia uuteen teknologiaan. Tämä korostaa samalla tarvetta ajantasaiseen ja teknologianeutraaliin sääntelyyn.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2021 vp

Helsingissä 10.3.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Joonas Könttä kesk
varajäsen Heikki Vestman kok (osittain)
varajäsen Ville Vähämäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen